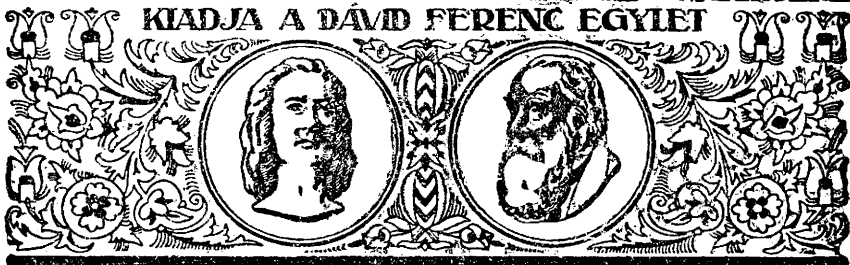

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BÓROS GYÖRGY.

A Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köreinek III. egyetemes konferenciája.

Nagyajta—Böln—Ürmös. 1930 aug. 28 — szept. 1.

Ami három esztendővel ezelőtt még halvány reménység volt, ma már öntudatos valóság. Az unitárius ifjuság harmadik nagy találkozására összegyűlt kétszázötven hallgatóság bizonyosága annak, hogy egyháztársadalmunk kebelében mind szélesebb hullámokat vet az ifjusági mozgalom.

A tanulság, amit Erdővidék három egyházközségében töltött napok emlékéül hazavittünk magunkkal, elegendő kell, hogy legyen kovásznak egy esztendei munkához.

*

Augusztus 28-án reggel, egy átbeszélgetett éjszaka után, talán kissé fáradtan érkezett meg egy körülbelül 25—30 tagú társaság az apácai állomásra, ahol a nagyajtai egyházközség fiatalsága, élükön Taar Géza helybeli lelkésszel, fogadta a konferenciára érkezőket. Dél előtt választmányi gyűlés volt, amely az utolsó előkészületeket tette meg a konferencia sikerének biztosítására. Délután 3 óraker, a tele templomban nyílik meg a harmadik unitárius ifjusági konferencia. Az ének hangjai után Taar Géza lelkész jelenik meg a szószéken és szívből jövő, erős gondolatokkal telt imájában kéri Istennek áldását a konferencia munkájára. Dr. Vajda Béla elnök megnyitójában tömören mutat reá az unitárius ifjusági mozgalom eddigi eredményeire és vázolja a megvalósításra váró feladatokat. A nagyajtai unitárius ifjuság nevében Darkó Béla papnövendék üdvözlő a konferenciát. A Mikó Imre által felolvasott részletes titkári jelentésből világlik ki az Egyetemes Szervezet első esztendei munkásságának összefoglaló képe: az alapszabály átdolgozása; a jelentések; a meg-

keresések; a tanoncügy; a dévai emlékünnepele; a zsoltpárpályázat; a vetítések ügye; az ifjusági lap; a népfőiskola; az ifjusági daloskönyv; az ifjusági jelvény; a külföldi kapcsolatok és az ideai konferencia képezték a tartalmas jelentés lényegesebb részeit. A pénztárosi jelentés után a körüi alszervezetek és az egyházközségi egyletek jelentéseinek felolvasása következett. Sajnos, elég kevés helyről érkezett be jelentés. Kellemesen lepték meg a hallgatóságot a mészköi és az ürmösi ifjusági egyletek működését ismertető rövid, szabatos, de kimerítő jelentések. A budapesti Brassai Sámuel unitárius ifjusági egyesület üdvözlését *Kriza Kálmán* tolmácsolta. Ezután tartotta meg dr. *Ferenczy Géza* egyházi főgondnok *ünnepi beszédét*, melyben tapasztalatai alapján ad tanácsot az ifjuságnak s különösen felhívja figyelmét az öntudatos unitáriusság és az önértetes magyarság kimélyítésére. Az átdolgozott alapszabályt a konferencia a választmány által megvitatott szövegben elfogadta. Lényeges újítás az öt állandó bizottságnak — falufejlesztési, iparos-kereskedő, értelmiségi, leány és szerkesztő — a felállítás, valamint az ifjusági titkároknek a szervezése. Reméljük, hogy ezeknek segítségével a jövő évi konferenciára mindenünnen kedvező jelentést fogunk kapni az ifjuság munkásságáról. A választási bizottság kijelölése után a már sőtétendő templomban *Ekárt* Andor vezeti el Istenhez az imádkozni vágyó lelkeket. A nap programját este filmbemutató fejezte be.

Augusztus 29-én a reggeli könyörgést *Fikker János* végezte. *Lőrinczi László* előadást tartott „Az erdélyi magyar unitárius falusi ifjuság problémái“-ról. A hozzászólások után a konferencia elhatározta, hogy súlyt helyez az elkövetkező évben az ifjusági egyleti otthonok beállítására és megszervezésére. A nagy gonddal és körültekintéssel elkészített előadáshoz számos értékes hozzászólás történt, melyek közül kiemeljük dr. *Ferenczy Géza* egyh. főgondnok hozzászólását, melyben az ifjuság iránt érzett nagy szeretetéről tett bizonyosságot. Ifj. *Szabó Samu* előadásában az *iparos-kereskedő ifjuság problémáival* foglalkozott. A konferencia elhatározta, hogy foglalkozni fog a városba bekerülő falusi tanoncok elhelyezkedésének kérdésével és igyekezni fog a szakszervezetek által az egyháztól elidegenített ifjuságot, életet adó hitéhez visszavezetni. *Balázs Ferenc* „*Modern unitarizmus*“ címen tart bevezető előadást, mely után élénk vita alakult ki. Az esti istentiszteleten *Csongvay Lajos* mond imádságot. Vacsora után vetítés fejezi be a napi programot.

Augusztus 30-án a reggeli könyörgést *Lukács Sándor* végezte el. Utána *Gyergyai Judit* tartja meg előadását az *erdélyi unitárius leányok problémái* címen. Az előadást élénk vita követi, melynek során a leánykiküldöttek közül többen igen értékes hozzászólásban vitatják álláspontjukat, ami a leányprobléma helyes beállításának bizonyítéka volt. Délután *missziós kirándulást* rendeztünk a bölöni egyházközségbe. A hatalmas és szép templom zsufolásig megtelve várta a konferencia résztvevőit. A templomban tartott vallásos estélyen imát *Lőrinczi László* mondott. Az elnöki megnyitóban dr. *Vajda*

Béla a vidéki kapcsolatok fontosságára irányítja reá a figyelmet. Szavalt ifj. Kovács Lajos és egy helybeli leány. Előadást tartott Balázs Ferenc a mai ifjúság vallásáról. Verseiből felolvasott Fekete Lajos, énekszólót adott elő Bede Emil. Lőfi Ödön helybeli lelkész bezáró beszédében ismertette egyik legrégebb egyházközségünk történetét, végül pedig megköszönte az ifjúsági konferencia missziós munkásságát. Este filmbemutató volt.

Augusztus 31-én, vasárnap délelőtt Mikó Imre tart előadást az unitárius ifjúság új útja címen. Az érdekes és tanulságos vita után vonulnak be a konferencia tagjai a zsufolásig megtelt templomba, ahol imádságot Fikker János, egyházi beszédet Kővári Jakab tartottak. Énekszólót adott elő Ürmössy Magda orgonakiséret mellett. Templomozás után fényképezés volt. Délután kerül sor Borbély András előadására, melyben a magyarországi unitárius ifjúság munkásságának nyolcesztendő küzdelmeit és eredményeit tárta fel. Az előterjesztett és elfogadott indítványok közül a következőket említem meg: a konferencia elhatározza, hogy foglalkozni kíván a regátba szakadt unitárius fiatalokkal; megbízást ad a külföldi akadémistáknak, hogy az erdélyi unitárius ifjúság mozgalmát ismertessék és annak barátokat szerezzenek; elhatározza egy ifjúsági daloskönyv szerkesztését és kiadását; kiküldött kérdőívek alapján számbaveszi az ifjúság helyzetét; kirándulásokat rendez, melyeknek célja a vidék megismerése mellett a nép művészetének megismerése; a középiskolák ifjúsága részére külön konferenciákat rendez, hogy azokat is belevonja az egyházépítő munkába; a tél beálltával az állóképek mellett mozgóképek — film — vetítését is beindítja; a „Kévekötés” című ifjúsági lapot továbbra is kiadja; gondot fordít az ifjúsági egyleti otthonok beszerzésére; a tanoncelhelyezés kérdésével foglalkozni kíván stb. A jövő évi konferencia helyéül kijelöli a konferencia a marosi vagy a tordaaranyosi egyházkört. Az elnökség és a választmány nevében dr. Vajda Béla elnök adja be a lemondást s meghatott hangon mond köszönetet azoknak, akik egy esztendőn át munkatársai voltak az ifjúság ügyének felkarolásában. A beadott jelölőlisták összegezése és a megejtett választások után Ferencz József, a választási bizottság elnöke hirdeti ki az eredményt, mely szerint a következők vezetik tovább az ifjúsági mozgalmat:

Elnök dr. Lőrinczy István, alelnök Mikó Imre, főtitkár Darkó Béla, főjegyző Fülöp Árpád, főpénztáros Gyarmathy Árpád, ellenőrök Fazakas Olga és ifj. Ürmösi Károly. Ifjúsági titkárok: kolozsi Barabás Miklós, aranyostordai Balázs Ferenc és Gál Gyula, küküllői Pál Tamás, marosi Fülöp Zoltán és Máthé Zsigmond, kereszturni Lőrinczi László és Máthé Sándor, udvarhelyi Kővári Jakab és Simén Domokos, felsőfehéri Fekete Lajos, háromszéki Csongvaj Lajos. A bizottságok: 1. Falufelesztési. Elnök Balázs Ferenc, tagok Dobay István és Máthé Sándor. 2. Iparos-kereskedő. Elnök Szent-Iványi Sándor, tagok ifj. Szabó Samu és Végh Kálmán. 3. Értelmiségi. Elnök Mikó Imre, tagok Gyallay Pap Zsigmond és Székely László.

4. Leány. Elnök Gyergyay Judit, tagok Bedő Boriska és Ébert Hajnalka. 5. Szerkesztő. Elnök Balázs Ferenc, tagok Lőrinczi László és ifj. Szabó Samu. *Választmányi tagok*: kolozsi Bede Emil, aranyostordai Gálfi Elek, küküllői Kovács Jenő, marosi Kovács Domokos, kereszturi ifj. Vári Albert, udvarhelyi Csiky Andor, felsőfehéri Bedő Juliska, háromszéki Sükösd Pál; tiszteletbeli választmányi tag dr. Vajda Béla; hivatalból választmányi tag a D. F. E. titkára: Szent-Iványi Sándor.

A konferenciát bezáró istentiszteleten imádságot *Báró* József, bibliamagyarázatot *Pál* Tamás tartottak. Este műsoros estély fejezte be az ünnepeket. Az estélyen bevezető előadást *Ferencz* József tartott, aki az unitárius ifjusági mozgalom történetét vázolta s a nagyjait konferencia eredményeit összegezte. Szavalatokkal szerepeltek *Szántó* Luci és *Fülöp* Árpád. Előadást tartott Balázs Ferenc *a japán faluról*. Novellát olvasott fel *Lőrinczi* László. Humoreszket adott elő *Ébert* Hajnalka. Péterfy László novelláját ifj. *Szabó* Samu olvasta fel. Magyar nótákat énekelt Bede Emil, cigányzenekisérettel. A műsort stílusosan egészítette ki két helybeli leány szavalata, valamint a *Gazdag* Miklós által vezetett dalárda énekszámai. Bezáró beszédet *Taar* Géza helybeli lelkész tartott. A műsort bál követte, mely a reggeli órákban ért véget.

Hétfőn szekereken és gyalog átrándultak a konferencia résztvevői Ürmösre, ahol az egyházközség ifjuságának meghívására *ifjusági napot* rendeztek. Az istentiszteleten imát mondott *Lőrinczi* László. Az elnöki megnyitót dr. *Lőrinczi* István ujonnan megválasztott elnök tartotta lendületes szavakkal. Előadásokat tartottak *Báró* József *a magyar dalról*, Balázs Ferenc *a dániai népfőiskolákról*, *Dobay* István *az ifjui lélek fejlődéséről* és *Fikker* János *az unitárius ifjuság életfelfogásáról*. Szavalatokkal szerepelt: *Darkó* Béla, egy vargyasi és egy ürmösi ifju és egy ürmösi leány. Énekelt *Bede* Emil. Ujonnan szerzett egyházi énekeit bemutatta *Nagy* Árpád helybeli kántortanító, dalárdakisérettel. A jól sikerült ifjusági napot *Fekete* Lajos helybeli lelkész zárta be lendületes szavakkal. A bezáró estéli imát *Kádár* Lajos mondta. Vacsora után filmbemutató volt.

*

Ime, ennyi minden történt három egyházközségben. Ezek voltak az unitárius ifjuság harmadik találkozójának külső eseményei. Benső, lelki élményt mindnyájan vittünk haza s ezek fogják megteremni az építő munka számára a maguk igazi gyümölcseit. Kívánjuk, hogy úgy legyen!

Ferencz József.

.....

Mindenkinek kellene olvasni az Unitárius Közlönyt, aki jó unitáriusnak tartja magát. Mindenki örömét leli benne. Egy családból sem szabad hiányozni ennek a kipróbált unitárius újságnak. Ára egész évre 60 lei.

TŰZHELY MELLETT

Összeégett remény.

A ház, — hol a szép Bodnár Anikó lakott — valamikor egyszerű sövényfalakból készült. Régen volt az, még a nagyapja gyurta az anyagot hozzá s a nagyanyja vájkolta annyi boldogsággal, mint amennyivel a paloták falai emelkednek. Azóta sokat rongálódott már. A falak meggömbültek, a tető leereszkedett. A patak felőli részre földre ült volna, ha hatalmas támasszal utjában meg nem állítják. A sok madárfészektől a szalmatető úgy át volt lyukgatva, mint a rosta, mint az aszuros kendő. A csillagokat meg lehetett számlálni a tető nyílásain át.

Szegény Anikó mióta apátlan árva, nem sokat javított rajta. Az a kevés kereset — mihez nehéz munka után jutott, — beteg anyjának orvosságra kellett.

A ház körüli kerítések összeomlottak, néhol egészen le volt szedve. Nagy részét tüzelésre használták el téli időben. Nyáron, mikor a nagy eperfa hatalmas koronájával majdnem az egész házat beborította, nem látszott olyan elhagyatottnak, mint most, mikor szegényes volta meztelenül szégyenkezett feltáskázott falain. Olyan volt, mint foltosruhájú öreg kéregető, kinek támasza is ott van kezében, sövénykerítésből törve.

Anikó, mikor haza ment s rápillantott düledező házára, sirásra fakadt. A szalmafedél fekete füstös színe, — mely tele volt most sárga falevéllal, — úgy hasonlított egész élettörténetéhez, mintha ennek minden jelenése oda lenne írva a ház fedelére, hogy mindenki lássa s olvassa róla: ime ilyen a szép Bodnár Anna szomorú sorsa.

Mint a ruhát, mely egyszer „megindult“ alig lehet folttal győzni, úgy nézte Anikó is bomladozó házát. Nap-nap után vájkolta, meszelte, de kevés idő múlva az „agyag folt“ még nagyobb darabokban hullott le. Folt tépte, huzta a foltot. Anyja — mint minden beteg — zugoló és követelőző volt. Egyik percben azt kívánta, hogy leánya mindig mellette legyen, máskor munkába kergette. Kitalált ételekre vágyott, majd erővel éhezette magát, hogy leányának legyen.

— Ha szegény apád élne, máskép lenne minden.

Pedig ki tudja vajjon máskép lenne-e? Hiszen, hogy a ház düledező s a foltot sem tartja, hogy egyetlen kerítése sincsen, az az ő hibája, mert jobban szerette a pálinkát, mint a hideg vizet.

Azért, úgy ahogy csak eléldégteltek, mert napszám is akadt. A sok sirástól Anna szeme beesett, fekete karika rajzolódott alája, gyönyörű keretként annak a két szép fekete szemnek, mely könny-

csepptől volt mindig nedves. Arca sápadt, termete magas. Minden „átka“ szegénysége volt.

Ujabb aggodalom kinozza most Anikót. Jön a tél, vége a napszámoknak. Jön a dermesztő, zuzmarás világ s még fája sincsen. Egy-egy szekér ágat kapogat a „gazdáktól“, előre jegyezve a tavaszi napszámokra. Előre el kell égetnie nehéz munkával átdolgozott napszámaikat. Ilyen az ő egész fiatal kora.

A szükség, a gond fölemészti jövő reményeit is.

Abban a kis faluban, hol Anikó lakott, hatalmas gyár állott. Annyiszor nézett fel sóvár szemekkel magas kéményeire... ha ő oda bejuthatna, mennyire boldog lenne.....

Egy alkalommal kínálkozott a szerencse, de az anyja ép akkor lett nagy beteg s ő tovább szenvedett.

Erről gondolkozott egy este, mikor anyja ágya szélén ülve tartotta a tányért, miből reszkető kezekkel próbált kanalizni a beteg. Mind a kettő saját gondolataival volt elfoglalva s alig vették észre, mikor az ajtón benyitott Tamási Erzsi.

— Jó estét. Mit dolgozol Anikó? Jó hirt hoztam, figyelj. Jöjj holnap a gyárba, Zsuzska felmondott, helyét neked szánta a felügyelő ur. Reggel 6 órakor megyünk, légy készen, utánad jövök.

Amikor Erzsi benyitott, Anikó ajkán egy mosoly jelent meg s ez a meglepetéstől, az örömtől most is ott van, mintha megaranyozni akarná azt a könnycseppet, mely arcán végig pereg. Az öreg asszony is leteszi a kezéből a kanalat s folyton ismételteti:

— Jó az Isten! Jó az Isten....

Szó nélkül áll fel Anikó, lábai reszketnek. Rakosgatni kezd, de minden hull ki kezéből. Amikor végre még is sikerült a kis szobát rendbe szednie, eszébe jutottak Tamási Erzsi utolsó szavai:

— Hat órára légy készen.

— Igen... hát én most mit vegyek fel?

Előszedegette vékony ruhadarabjait, hosszan elnézegette, próbálgatta egyik darabot a másikhoz. Foltokat rakosgat s míg vékony ujjával szaporán öltöget, gondolata mintha nem is figyelne mozdulataira, merész számtani műveleteket végez. Mennyit kap egy napra, mennyi lesz egy hónap alatt. Mennyi lesz a kiadás s mennyi marad. A művelet végén a számadás nagy többlettel zárul, pedig buza, hus, ruházat minden fel van véve.

Éjfélbe vénült már az idő. Anikó fáradt, de addig nem akar lefeküdni, míg a képzeletben megmaradt tőkéje sorsát el nem intézi. Föltekint a lámpa füstjétől feketült gerendára, melyet már hiába surolgat, legfőlleg fehérre meszelhet. A lámpa finom apró korma uszkál a levegőben. Ő nézegeti azokat, erről eszébe jut, hogy nincsen petroleum, jó lesz sietni s a lámpát eloltani. Igen-igen, a gerendák, a tető, a falak minden-minden nagyon gyenge. A megmaradt összegből a házat fogja rendbe hozni.

S ime.... egyszerre kiegyenesednek a falak, kitisztul a gerenda, cserép váltja fel a füstös szalma fedelet. Anikó nagyot ásit, a lámpát

eloltja s rádül ruhástul az ágyra. Elalszik, álmában tovább épít. Magas nyitott ablakokban könyököl, melyeknek csipke függőnyeit fujdogálja a szél. Virágokat helyez cserepekbe, azokat öntözgeti. Majd beteszi az ablakokat, hasogatott fából tüzet éleszt.... de ekkor egy szikra észrevétlenül kipattan, belekap fátyol ruhájába, lángra gyul.... Ő ijedten menekül s nincs aki segítsen rajta.....

* * *

Harangkongás, trombitaszó veri fel a falu alvó népét. Ijedten ugrálnak ágyukból az emberek. Nehány perc mulva láрма, zaj, ordítás, sírás, jajgatás hallszik... Ijedten kérdezetik egymástól: hol a tűz?

Egyelőre mindenki saját portájára figyel, gondosan körül járja s mikor meggyőződik, hogy nincs veszély, elindulnak a tűz keresésére.

Lószekerek rohannak át a falun s a szekeren ülők kiáltozzák:

— ég a gyár....

Fölriad álmából Anikó, alig tud magához térni s mikor az ucca zaja hozzá is el jut, ájultan roskad vissza ágyába. Szegény beteg anyja nagy nehezen fölkel, oda szédeleg leányához, homlokát simogatja, ébreszgeti, csókolgatja sápadt arcát:

— Leányom, leányom ég a gyár....

— Nem a gyár anyám.... sikolt Anikó.... nem a gyár ég, hanem a ruhám... a selyem ruhám.... ég a házunk, minden elveszett.... összeégett minden reményem....

Ütő Lajos.

A kis család.

Vetve az ágy jó melegen.
Benne fekszik két gyermekem.
Arc az arcnál, kéz a kézben,
Ugy alusznak, álmodoznak;
Nyugalommal csendben, szépen.

Majd, ha imáját végezte,
A kis szobát teszi rendbe;
S mikor tüzet üt az óra
Lefekszik, és az alvókat
Veszi rendre és úgy csókolja.

Az ágy mellett feleségem
Ül, imakönyv a kezében.
Az alvókat betakarja,
S azután a fakó könyvet
Buzgósággal olvasgatja.

És elalszik, — amig alszik,
Piros hajnal hasadtáig;
Én virrasztok a kis ágyon,
Hogy ne érje veszedelem,
Álmodozó kis családom.

Lőrinczi Miklós.

**Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében
az Unitárius Közlöny ingyen jár!**

Mese egy földre szállt Angyalról.*)

A jó Istennek sokszor lett volna oka elfordulni földi halandóitól, kik rosszak, hűtlenek, háládatlanok lettek Hozzá, de atyai jóindulatát nem tudja megvonni érdemtelen fiaitól s ezért minden rosszszaságuk dacára sok gonddal örködik jóvoltuk fölött. Többek között egyszer nagy gondjai után pihenőre térve Menyországának legszébb kertjében élvezte az angyalok énekkarát és táncát. A szép látvány jó kedvre hangolta s fenkölt lelkében újra megbocsátás ébredt. Elhatározta hát, hogy jókedvének hatását éreztetni fogja erre érdemtelen földi gyermekeivel is: küldeni fog egy angyalt a földre, aki jó és nemes cselekedeteivel talán jó példát tud majd szolgáltatni az annyira elfajult népnek és úgy képzelte: mindenesetre javára fog válni az emberiségnek a köztük élő angyal tevékenysége.

Előhívta hát legszebb angyalát és leküldé a földre azzal a meghagyással, hogy azt a darab kenyeret, amit a földön elhelyezett a számára, mint halandó fogyassza el.

Lejött hát az Angyal és megkezdte csendes, szerény és ére-nyekben dús gazdag életét itt a földön — mint halandó ember.

Fáradhatatlanul dolgozott, rövid idő alatt nemcsak háza népének lett önfeláldozó és őrző angyala, de az lett a kis falunak is, hol működési terét jelölte ki az Uristen — valóságos nemtője. Jó tettei számosak és fenségesek, minőt csak igazi nemes lelkek képesek. Többek között: egy gyermekének életet adni nehezen tudó anya súlyos szenvedéseiben Hozzá imádkozott, hogy mentse meg az őt környező tudatlanságtól, közönytől, ne hagyja el. És az angyal nem mérlegelve azt, hogy mily áldozatba, mily fáradtságba kerül, egy zord éjjelnek idején szekerre téve a vajudó asszonyt bevitte a közeli város kórházába és virrasztott mellette, míg bizonyossá lett, hogy megtalálhatta a segítő, a mentő kezét. Egy másik haldokló édes anyja a betegágyához jövő Angyalt összetett kezekkel kérte, hogy ne hagyja el árván maradó egyetlen gyermekét. És az Angyal ígéretéhez híven felnevelte, taníttatta a 'kis árvát, nem téve különbséget a saját és a *nép* gyermeke között. A kis árva ma szép, nagy leánnyá fejlődve, nevelő anyjával szemben a hála és szeretet megtestesülése. Sajnos, talán az egyetlen az egész nagy világon. Két nemes és fenkölt cselekedet volt és az Angyal egyik esetben sem kérdezte: „*milyen nyelven dicséred az Istent s mely nemzet fia vagy.*“

E nemzetközi jótékonykodásáért egyesektől sokszor szenvedett korholást, sőt nyílt támadást is, de ő mindig a legnagyobb lelki nyugalommal felelt: „*én csak embertársaim szenvedését látom.*“

Van egy öreg védenca is a háznál, hajdan ez is jobb napokat látott, de önhibáján kívül csuszott le az élet létráján, mignem mint harangozó állapotodott meg; mint ilyen már egy emberöltő óta szolgálta az eklésiát, de végre már ez a foglalkozás is meghaladta

*) Egy unitárius papnéról szól ez a kis mese, örömmel közöljük. Hála Istennek, hogy papnéinkról ilyen elragadtatással lehet írni!

korát és testi erejét. Harangozói hivatása mellett, mint szolgálta működött a háznál sok-sok éven át. Egyszer valamiért megnehezelt és el akart menni, ekkor így szólt hozzá az Angyal és méltó élet-társa: „Aldja meg az Isten! Ha majd olyan öreg lesz, hogy már dolgozni sem tud és nem lesz, aki eltartsa, jöjjön vissza, nálunk otthont és ápolást fog találni“. Az öregnek szemei megteltek könnyel s csak ennyit mondott: „Hátha így van, akkor el sem megyek“. Az évek telnek, a testi erő fogy. Az öregnek kötelessége vizet, fát hozni a konyhára. Tudna ő még számottevőbb munkát is végezni, de nem utasítja erre senki és nem várja tőle senki. Kap tisztességes ellátást, ruházatot és dohányt.

Ha valakinek foga, füle, feje, gyomra, háta fájt, a legnagyobb bizalommal megy az Angyalhoz, mert tudja jól, ha van balszám sebére, azt ott megtalálja. A fagyott végtagokat meggyógyítja; a ruhátlanokat fölruházza; a szenvedéseket megnyihiti; a csüggedteket vigasztalja. A gazda marhájának betegségére is tud irt adni. És sohasem várja, sohasem kérdi mit kap cserébe érte.

Évekkel ezelőtt, míg nem volt arra alkalmas más egyén a faluban, a népet erkölcsileg is nevelte, foglalkozott velök, szindarabok kifogástalan előadatasával, táncmulatságok rendezésével — mind ezt egyházi jótékonycélra. Vidította, tanította népét. A leánygyermeket, aki kívánja, ma is tanítja.

Nem is volna gyarlóság és hitványság a földön, ha nem akadna ember, aki az Angyal e jóságát ki ne aknázná, föl ne használná a hála legparányibb jele nélkül. Jótékonyágáért cserébe nem egyszer ígért a szenvedő, az azon pillanatban megszoruló vízontszolgáltatást, de hogy meg is adták volna, erre alig akad példa.

Aztán a sok kölcsönkérés, mely megtagadva soha sincs, bár jól tudja az Angyal, hogy megadásról nem álmodhatik. A koldusokról nem is beszélek, kik nap-nap mellett nyitják be ajtaját és üres kézzel soha sem távoznak.

Ő jót cselekszik és jótékonykodik, mert a nemes jó lelke úgy követeli és nem azért, hogy hálát és elismerést nyerjen. Annyira szerény, hogy jótetteiről sohasem beszél még övéj előtt sem; nem hirdeti, azt csak ki kell lesni, meg kell látni. Öntudatlanul hódol annak a példabeszédnek, mely azt mondja: „Nem tudja a balkéz, mit művel a jobbkez“.

Ekkora szerénységnek, jóságnak, mégis — úgy sejttem — egy kis földi igazságszolgáltatás volna, ha e lap útján olvasóközönségünk tudomást szerezne róla, mert: ez a mese nem mese, ez a mese valóság. Ott fekszik X. vegyesajku kisközség cseréptetejü házaival, lombos fákkal környezve a Torda és turi hasadékok közelében emelkedő dombok közt. Ha a dombtetőről nézed, könnyen elhinnéd, hogy a keresztény mythologia Paradicsoma ez volt, ilyen volt, annyira megkapó szép panorámát mutat messziről, mert a közel szemlélőnek minden illuzióját lerombolja a gyakori ragadós, mély sár, az örökös szél és a terep egyenetlensége. Hajdan több

magyar nemes család lakta, rendre elszármaztak, kipusztultak, már csak egy kuria létezik. Ma e kis falunak csak kevés lelket keblére ölelő unitárius eklesiájának papnéja — a mi Angyalunk.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör

a marosvásárhelyi templomszenteléssel kapcsolatban július 21-én gyűlést tartott Csifó Salamon teol. akad. dékán elnöklete alatt. Csifó tanár, mint új elnök, tartalmas és szép munkaterveket magában foglaló megnyitóban köszöntötte a lelkeszköri gyűlés tagjait. Kifejtette, hogy a lelkeszkör munkásságának kettős célja van: önmagunk segítése és egyházunk segítése. Önmagunk segítése az összetartó-együttes munkában áll, ha kezet fogva láncot fűzünk és az alkotó munkában egymást erősítjük, biztatjuk. Aki ezt nem teszi, az nem közénk való. De mi egyházunkért őrállókul vagyunk állítva, így a mi munkánk nem lehet önző. Mi egy szent lobogóra esküdtünk fel: a Dávid Ferenc lobogójára. Munkálnunk kell hát a haladó tudomány terén, de a hétköznap küzdelmeiben is népünkért, ennek lelki és testi javaiért. E célból ki kell mennünk a szociális életbe s felvenni ott is a reánk váró teendőket. Ebben a nehéz és küzdelmes munkában az elveket és teendőket vitassuk meg, de ne személyeskedéssel, hanem tárgyilagos ítélkezéssel, egymás megbecsülésével, mintahogy ez a palástot viselő lelkeszektől elvárható. A maga részéről kijelenti, hogy a lelkeszi kar jogos érdekeinek munkása, védője óhajt lenni, de *eszköz* nem akar és nem fog lenni senki kezében.

A lelkes és tartalmas elnöki megnyitót a gyűlés tagjai nagy megértéssel, bizó reménnyel hallgatták s a gyűlésen jelenvolt dr. Boros György püspök megköszönte a személyéhez és dr. Ferenczy Géza főgondnok urhoz szóló üdvözlétet, valamint a lelkes elnöki megnyitót is.

Weress Béla petrozsényi lelkesz tartott reggeli áhitatot Márk evang. alapján Jézus keresztségének felvétele és hordozásáról. A lelkes és tartalmas szép elmélkedését igen rontotta a nem természetes hangu túlfűtött szónoklása, a mi nem áhitat keretébe való. Sőt szónoki előadásban is a természetesség a legszebb és leghatásosabb.

A tulsufolt programból — amely minden összejövetelünknek az ügy kárára menő betegsége — három előadást tudtak megtartani: Benczédi Pál boldogfalvi lelkesz „A vallásos szabadelvűség mérlege” címen, Lőrinczi László kadácsi lelkesz „*Ifjuságunk vezetésének újabb irányai*” és Fekete Lajos ürmösi lelkesz „*A kulturházakról*”. Az idő elteltése miatt elmaradt a Weress Béla petrozsényi lelkesz felolvasása: „A lelkipásztori gondozás köréből” és elmaradtak a hozzászólások azokhoz az értékes és aktuális tárgyakhoz. Nyomtatásban való megjelentetésük elhatározottat s olvashatásuk után az őszi közgyűlésen való hozzászólások.

Este 6 órakor igen szép számu gyülekezet előtt Taar Géza nagyajtai lelkész tartott istentiszteletet. Az új templom hangulatához, a gyülekezet lelkivilágához alkalmazkodó törzsgyökeres unitárius szellemű szép beszédet mondván Pál apostol ama vallomásáról: „Nekünk egy Istenünk van amaz Atya, kitől vannak mindenek.“ Előadása szép, természetes, nyugodt; ott emelkedik és lelkesedik, hol arra szükség van és ez nem a hallgatóságot fárasztó műelkedés, hanem önként adódó és emelő. Taar Géza lelkészársunk ezen beszédével és előadásával az eddigi szép sikereihez újabb elismerést szerzett.

Istentisztelet végeztével éppen elérkezett az indulás ideje és kedves emlékekkel hagytuk ott marosvásárhelyi hitrokon testvéreinket.

Ü. I.

Jöjjetek imádkozni!

Ima.

Parker Tivadar után.

Örök Isten, vég és határnélküli Lélek, ki öröktől fogva vagy és örökkön örökké lenni fogsz, a Te közelségedet keressük, a Te hatalmadnak imáadására vágyunk, bölcsességedet megismerni, igazságosságodat eltanulni és szeretetedben felüdülni kívánkozunk. *Tudjuk, hogy nincs szükség áldozatokra, sem kőből épített oltárokon, sem imára formált ajkakon, sem tömjénben és mirhában, sem ékes szavakban, ahhoz, hogy megértsd a mi lelkünk beszédeit, s kitöltsd rajtunk atyai szeretetedet. De a Te csodás világodban élünk, a Te mindenütt megnyilvánuló lényed körül fog minket, a Te jóságod megtart és a Te áldásod felüdit minket, — hogyan tudnók hát néma ajakkal és közönyös lélekkel élni ezt az életet, s élvezni mindezeket az áldásokat?! Meghajtjuk hát fejeinket szined előtt alázatos lélekkel, s odarokadunk lábaid elé, hálával, fiúi szeretettel és bűneink megbánásával a sziveinkben.*

Hálát adunk neked ezért a csodálatos világért, mely körülvesz minket, amely néha komor, sötét felhőkkel teljes, máskor azonban vidám napsugárral örvendező, de sötét felhők és éltető napsugarak között is mindig a Te lényedtől áldott. *Áldunk téged mindazokért, amik vagyunk, és a beigért dicsőségekért reményeinkben, amik leszünk.* Hálát adunk neked a mindennapokért is, nehéz fárasztó kenyérharcaiért, kísértéseiért, megpróbáltatásaiért, fájdalmiért és eltévedéseiért is, Atyánk, mert tudjuk, *hogy fájdalmak tüzeiben válik értékes gyémánttá a lelkünk.* Hálát adunk barátainkért, akik megértenek, *de ellenségeinkért is, akik megtanítanak minket tűrni.* Hálát adunk a reggel felmosolygó örömeiért, s az éjjel vízióiért egyaránt, hálát adunk főként, hogy lelkünkben fény és árnyék,

NŐK VILÁGA.

1929 május 23 — 1930 szeptember 15.

Két dátum. Az egyik volt, a másik érkezik. 1929 május 23 kiemelkedő nap volt a kolozsvári D. F. egyleti Nőkszövetsége életében.

E napon unitárius nőink minden akadályt és nehézséget leküzdve s más vallásu, megértő szívű nőket megnyerve, a szövetség nemes és messzekiható céljának elérésére uccai gyűjtést rendezett.

A gyűjtés eredménye gyönyörű sikere volt a nők ritka ügybuzgalmának és meleg szeretetének.

A Város Szive megérezte, hogy itt komoly dologról van szó, a gyermekről... a jövőről!...

És nem hangzott visszautasító szó, nem emelkedett elhárító mozdulat, mindenki adott, mert jól esett adnia. S az üres perselyek teltek, teltek a szegény unitárius gyermekek nyomorának enyhítésére s öregek, betegek fölsegítésére.

Unitárius nőink önzetlen munkájukért édes lelki örömben nyertek jutalmat. Sok könnyet letörülhettek, sok éhező, panaszos szájra mosolyt varázsolhattak.

Őszinte hálával gondolnak a Város Szívére, mely nagy szív e napon az ő szívükkel összedobbant.

Ez volt 1929 május 23-án.

És most érkezik 1930 szeptember 15! Unitárius nőink új reménnyel, megújult lelkesedéssel akarnak munkához látni s megisméltetni ama szép napot.

Ujra fölveszik a fáradság terhét s tömörülnek az áldozatos munkára. Unitárius, kolozsvári Hittestvéreink! Lássátok meg őket 1930 szeptember 15-én s ne sajnáljátok fillériteket a felétek tartott perselyektől, mert Isten néz és ezerannyit ad helyette.

Ü. K.-né.

Jelentés

a vidéki D. F. egyleti nőszövetségek évi működéséről.

Torda-Aranyos kör.

(Folytatás és vége.)

A **csegezi** unitárius Nőkszövetsége 1927-ben negyven taggal alakult meg. Elnök özv. Pálffy Jánosné, alelnök Kelemen Sándorné, Komáromi Lóriné, pénztárnok özv. Schmilovszki Józsefné, titkár Ferenczi Mózesné, jegyző Kelemen Ilonka. Tagsági díj 14 leu. A Nőszövetség rendezett karácsonyfa-ünnepélyt, melyen az iskolás gyermekek szindarabot adtak elő, 44 csomag süteményt és édességet

osztottak ki a gyermekek közt és apróbb iskolai felszereléseket a nők adakozásából. Hetenként egyszer összegyűltek s kézimunkálás közben olvastak, szavaltak, egyházi éneket tanultak s háztartási kérdésekről beszéltek. A természet mindig Schmilovszki Józsefné engedte át díjtalanul. 1928 május havában Anyák-napját rendezett, melyen a gyermekek köszöntő verssel üdvözölték édesanyjukat, virágcsokor kíséretében. Rendeztek gyermekelőadásokat, melynek fele jövedelmét a Nőszövetség pénztárához csatolták s felét adakozásokból kipótolva, 1928-ban is karácsonyfa-ünnepélyt rendezett. Lelkes tagok a templomkertet virágokkal ültették be.

Kereszturi kör.

A **székelyszentmihályi** Nőszövetsége 1929 október 7-én alakult meg. Dízelnők Gyarmathy Dénesné, ügyv. elnök Kádár Balázsné, alelnök Pap Sándorné, jegyző Gyarmathy Lenke. Az alakulón kívül még egy gyűlést tartottak. A gyűlés egyházi énekkel kezdődött, Kádár Balázs énekvezér vezetése mellett, imát Kőváry Jakab h. lelkész mondott. Megnyitó felolvasást tartott Kádár Balázsné, szeretetre, vallásos buzgalomra és összetartásra hiva fel a tagokat. Szavaltak: Péter Anna, Deák Eszter és Kőváry Jakab h. lelkész. A gyűlés elhatározta, hogy kéthetenként tartja összejöveteleit.

Küküllői kör.

A **segesvári** Unitárius Nőszövetsége az 1929. évben is megtartotta negyedévenként a szokásos programmos teaestélyeit, melyek az ifjuság szórakoztatására táncsal voltak egybekötve. Minden egyes alkalommal látogatottak voltak ezen estélyek, melyeken nemcsak az unitárius hívek jelentek meg, hanem ott voltak a város előkelőségei felekezeti és nemzeti különbség nélkül. Programszámokkal közreműködtek: Nagy Béla lelkész, Tanorveauné Nagy Margit vezetésével az ifjusági énekkar, Ütő Lajos székelykereszturi lelkész, Balázs Ferenc lelkészjelölt, Horváth Ilonka, Róth Gyula, Szabó József, Katona Endre, Sarlati Eszti, Adorján Jenő tanár, szindarab és páros jelenetekben még számosan. Az unitárius nők felváltva tízes csoportban téztát adtak. A rendezésben s a háziasszonyi teendőkben résztvettek: Nagy Béláné, Kelemen Jenőné, Dénes Mózesné, Rózsa Jánosné, Ilyés Józsefné, Tóth Józsefné, Katona Endréné, Örtel Jánosné, Radó Józsefné, Nagy Józsefné, Lőrinczi Mózesné, Domkuj Zsuzsa, Varga Vencelné, Demeter Mózesné, Lakatos Péterné, Biró Izsákné, László Sándorné, Lakó Istvánné. Az estélyekből befolyt tiszta jövedelmet a templomépítési alaphoz csatoltuk. Az iskolás gyermekek részére karácsonyfa-ünnepély rendeztetett, mely alkalommal 90 ifju részült alkalmi csomag és 68 ruhasegélyben. Ennek fedezésére a nőszövetségének vezetősége a városon rendezett gyűjtésből 5000 leu készpénzt s 5000 leu értékű ruha s egyéb ajándéktárgyat gyűjtött össze. Az elmúlt évben a tisztikar újra lett választva, eltávozott

Bedőházi Gáborné titkár s Csutak Ilonka jegyző. Titkárnak megválasztott Ilyés Józsefné, jegyzőnek Tóth Józsefné s második alelnöknek Katona Endréné. A Nőkszövetségének 50 tagja van.

Ürmösi Károlyné, főtítkár.

A Nagyajtai D. F. E. Nőkszövetsége az elmúlt egyleti évben 1929 november 3-án tartotta első összejövetelét. A megelőző évben az addigi lelkes, buzgó elnök, özv. Molnár Sándorné eltávozott községünkéből s így az első gyűlésen megtörtént a tisztikar kiegészítése. Választás utján elnök lett Taar Gézáné, alelnök özv. Györke Béláné, titkár Gyulai Ilona. Az év folyamán 11 rendes és 2 rendkívüli gyűlés tartatott. A rendkívüli gyűlések egyike emlék-ünnepély volt Dávid Ferenc halálának 350 éves évtordulója alkalmával; a másikon dr. Bodor Ákosné urnő tartott szakszerű előadást a modern baromfitenyésztésről. Rendes összejövetelek voltak minden vasárnap délután, amelyeken a műsort mindig a tagok által felolvasott imával és egyházi énekkel kezdtük és végeztük be. A műsor többi részét a tagok által felolvasott szépirodalmi és erkölcsi tartalmu elbeszélések, ugyancsak a tagok által előadott szavalatok, továbbá az egylet vezetői által tartott *társadalom- és neveléstudományi, egészségügyi, háztartási és kertészeti* tárgyú előadások képezték. Az unitárius felekezeti iskola növendékei részére az egylet szép karácsonyfa ünnepélyt rendezett, amelyen az összes tanuló édességet és írószereket, a szegény gyermekek ruhaneműeket kaptak, amit mind az arra vállalkozott tagok gyűjtéséből szereztek be. Az emberszeretet vezette a Nőkszövetségét, midőn a tél folyamán egy teljesen vagyonatlan özvegy asszony halála után annak négy kiskoru árváját gondjaiba vette. A saját kebelében rendezett gyűjtésből gabona, élelmiszer és pénzsegélyben részesítette az árvákat s közülök a legkisebbet a központi D. F. E. segítségével a kolozsvári árva leánynevelő intézetben helyezte el s fele tartásdíját fizeti évente. *Igyekezett az egylet segítségére tenni az egyházközségnek is nehéz anyagi viszonyaiban. Ezt a célt szolgálta, midőn a templom fűtési-és fényvillásával együtt mintegy 24.000 leu értékben.* Lélekemelő befejezése volt egyleti évünknek, hogy 1930. május 12-én ünnepélyes bezáró összejövetelünket Mélt. és Főtiszt. Püspök ur jelenlétében tartottuk meg, amidőn bemutattuk eddigi törekvéseinket.

Nagyajta, 1930. június 21-én.

Taar Gézáné, elnök. Gyulai Ilona, titkár.

.....

Dalköltőink figyelmébe! Az ifjusági daloskönyv kiadása technikai okok miatt megkésétt. Ezt az időt a szerkesztők arra használják fel, hogy a már eddig is tekintélyes anyagot újabb dalokkal kibővítsék. Kérjük tehát azokat az énekezőreket vagy zeneértőket, akiknek önálló szerzeményeik vannak (egyházi énekek egy vagy több szólamra), hogy munkáikat folyó hó 20-ig az Unitárius Közlöny címére beküldeni sziveskedjenek. Előnyben részesítjük azokat az énekeket, melyek unitárius költők verseit zenésítik meg.

Hozzászólás.

I.

Haladás, vagy visszafejlődés?

Közlönyünk jun.—jul. számában „*Haladás vagy visszafejlődés*“ címén megindult kérdéshez, szerkesztő ur okos magatartása és engedélye alapján, szólok én is, mert ez a kérdés a kilencvenes évek elején néhai Péterfi Dénes egyik templomi beszéde alapján szintén megvitatás alá kerülő, akkor csak szerényen és magamban tapsoltam azoknak, a kik a templomi művészi képek elhelyezése mellett nyilatkoztak. De ma már a tudós ifju fellángolása enyhületében: az öregség komoly megfontolásával ismerem be tévedésem és jelentkezem az ellenkező álláspontra, hogy t. i. a most felújított kérdésben nem állok a vásárhelyi presbyterium többsége mellé, sőt ellenkezőleg a „*kisebbség*“ részén vagyok.

Ugy vélekedem: fel sem szabadott volna vetődnie e kérdésnek, — legalább is ilyen alakban sem az evangéliumi, sem az unitárius szellemü felfogás szerint. — Mert ugyanis ezek szerint „*a hit Isten ajándéka*“, s mint ilyen az embernek született isteni adománya, — kincse lévén: ezt symbolicus képekkel vagy allegoricus magyarázatokkal sem születésében, sem növekedésében, sem esetleges kialakításban nem magyarázhatjuk, nem erősíthetjük. — Ha angyalok nyelvén szólanánk is, csak zengő érc és pengő cimbalom gyanánt hangzanék beszédünk minden demonstratió, vagy művészi képek mutogatása mellett is! mivelhogy a hit Világában az érzéki világ tárgyai nem világítólag, hanem csak zavarólag hatnak, sok ellenkező eredményt szülhetnek.

Különben is ez a kérdés felülmulja a nagyközönség illetékesége körét s mint ilyent a vallás ügyét irányító hatóság bocsáthatja a hallgatóság követés, vagy nem követése alá.

Németh István, ny. lelkész.

II.

Véletlenül akkor találtam elolvasni az U. K. legutóbbi számában megjelent „Hozzászólás“ címü két fejezetet, amikor még élénken szemeim előtt lebegtek Tiziano, Tintoretto, Michelangelo, Ráffael, Rubens, Munkácsi stb.-ek által megfestett híres képek, amelyek a a legnagyobb és legrégebb olaszországi vagy más templomokat (muzeumokat) díszítvén az idegen látogatók ezreit vonzzák magukhoz. Többször láttam kínait, japánt, négert, európai, katolikust, protestánst, budhistát és mohamedánt belépni a felbecsülhetetlen művészeti értékeket magukbazaró templomokba, ahol vallás különbség nélkül mindenki a hatalmas márványoszlopokat, szép mozaikokat, pazar festményeket, vagy sírokat nézte meg s csak azután jutott

felszínre az Istenháza, amit rövidesen háttérbe szorított Michelangelo vagy más művész geniális koncepciója. Ugyancsak a keresztény vallás bölcsőhelyein levő templomokban történik meg, hogy miután az emberi elme már képekkel, szobrokkal sem tudott elég pressiót gyakorolni a vallásos hit fokozására, akkor éppen a katolikusok (kik a vivi és mortisectio, élve és halva boncolás ellen tiltakoztak) között akadtak a kapucinus barátok, akik templomuk egyik szárnyába egy olyan részt rendeztek be, amiről csak rémmesékben hallhat vagy olvashat az ember.

Amint a mellékelt fényképen is látható, már nem Tiziano, Tintoretto stb. szép képe, esetleg Michelangelo szobra disziti, hanem halott embereknek csontjai helyettesítik a mozaikok színes kockáit, csontok helyettesítik a lámpák szokásos fémalkatrészeit, emberi esigolyák szolgálnak a gipszdomborművek utánzására, barátruhába öltöztetett csontvázak bámulnak ridegen a szemlélő felé.

Ez a kép jutott eszembe, mikor a két hozzászóló ur indítványát elolvastam s ugyanekkor biológiai alapon igyekszem a képek unitárius templomokba való bevitelét vagy nemvitelét eldönteni. Vonatkozik minden élőlényre, emberre s annak minden intézményére egyaránt.

Ma mindenki tudja azt, hogy az ŐseMBERBŐL (Homo primigenius) fejlődött ki a Kultur-ember (Homo sapiens), ami kétségkívül egy előre való (progresszív) fejlődést bizonyít. Ez a progresszív

fejlődés észlelhető a templomoknál is, mert aki járt a római katakombákban s azután a Szent Péter templomban, láthatta azt az óriási különbséget, amit az első képnek és szobornak a templomba való bevitele előidézett. Míg a katakombák falát egyszerű vulkáni eredetű kőzet képezi, addig a Szent-Péter, Frari, S. Giovanni e Paolo templomokat 60 féle szebbnél-szebb színes márvány díszíti, pedig azt is tudjuk, hogy a római Szent-Pál templom építésénél csak fehér mészkövet használtak, ma azonban óriási csiszolt rózsaszínű gránit oszlopok és 16 féle színes márvány található az ő formájából teljesen kivetkőzött templomban. Az evangelium jeleneteit ábrázoló képek látványosságai szempontból elsőrangúak, mert a Velencei S. Giovanni templom 1 Lira (9 leu) belépő díjat szed látogatótól, ugyanezt tapasztalhatjuk gyengébb formában a római kapucinusok templomában is. Érdekes továbbá az is, hogy a híres vatikáni mennyezet átfestése vált szükségessé, amennyiben a hívek vallásos érzületét kihívóan sértette. Nem akarom tovább elősorolni azokat a részleteket amelyek kevésbé segítik elő a lélek Istenhez való szárnyalását, hanem ha az egyik hozzászóló ur szerint be lehet hozni Munkácsi: „Ecce homo“-át és „Krisztus Pilátus előtt“ című remekműveinek reprodukcióját, akadály nélkül behozhatjuk Leonardo Da Vinci: „Utolsó vacsora“-ját, Tiziano: „Krisztus töviskoronázása“-t, Raffaello: „Krisztus mennybemenetelé“-t, „Krisztus keresztrevitelé“-t, Michelangelo nagy márványcsoportjának: „Krisztus levétele a keresztről“, másolatát Murilló: „Jézus kenyeret osztogat“ stb. amelyek legalább is olyan szépek és lélekemelőek, mint Munkácsi: „Ecce homo“-a vagy „Krisztus Pilátus előtt“ című remekműve.

Ha az előbb felsorolt képeket mind behozzuk falra akasztható képek alakjában, mert másképp alig képzelhető el, amennyiben a római Szent-Péter templom egyik mozaikján 4-en 20 évig dolgoztak, akkor megtörténik az a degressív lépés, ami az unitárius templomot és vallást alapjában támadja meg. Éppen ezért a képek behozatala mellett agitáló egyének csak mint atavisztikus (ősökre visszautó) jelenségek tudhatók be, amelyek katolikus őseinkre ütnek vissza s a biológia törvényei szerint az ilyen megnyilvánulások csak mint ősökre vonatkozó bizonyítékok szerepelhetnek, de sohasem elegendők arra, hogy egy bizonyos irányba előhaladó fejlődési fokozatot (unitárius vallást) visszarántsanak oda, ahol az ősök voltak és vannak ma is.

Ferenzi Sándor.

Unitárius országnagyok.

Tisztelendő Szerkesztő ur!

Szíves engedelmeivel legyen szabad egy helyreigazítást tennem az „Unitárius Közlöny“ f. évi május havában a „Tűzhely mellett“ c. rovatban megjelent „Taft H. Vilmos“ c. cikkhez.

A jelzett cikkben az van írva, hogy: „Az unitárizmus törté-

netében kevés arisztokratával, főúrral vagy más, országos hivatalt viselő férfival találkozunk.“ „Négyszázéves történelmünkben mindössze két vagy legfeljebb három államfővel találkozunk. Az első volt János Zsigmond. Második unitárius államfőnek számíthatjuk Székely Mózeset. A harmadik államfő Taft H. Vilmos, aki az Amerikai Egyesült államok elnöke volt 1909—1913-ig.“

Ezek tényleg unitáriusok voltak, de ezeken kívül még más államfők is voltak unitáriusok. Volt pl. Ukrániában egy unitárius herceg a 17-ik évszáz elején.

Az Egyesült Államokban pedig az elnöki tisztséget tudtommal az alábbi unitárius emberek viselték:

1. Thomas Jefferson 1801—1809.
2. John Adams 1797—1801.
3. John Quincy Adams 1825—1829.
4. Millard Fillmore 1850—1853.

A 2-ik és 3-ik angol puritán családból származtak, a 2 sz. alatti apja volt a 3 sz. alattinak. Alelnök pedig még több volt, vagy 17-19 egyén ezeken kívül. Együttal az angol és amerikai tudományos, szépművészeti, történelmi, irodalmi, politikai és jogászvilágnak világhírű nagy alakjai között az unitáriusok igen-igen előkelő helyet, mondhatni több téren egészen vezető szerepet töltöttek be. A ki bővebb tájékozódást óhajt szerezni e felől olvassassa meg Charles W. Wendte „What Do Unitarians Believe?“ c. kis füzetét, melyet az Amerikai Unitárius Társaság adott ki Bostonban.

A szíves közreadást megköszönve, maradok kiváló tisztelettel és szeretettel

Péter Sándor, lelkész.

.....

**Abrudbányai
Nagy Balázs.**

A tordai unitárius egyházközség keblitanácsa szomoruan tudatja, hogy hűséges tanácsosa, a melegszívű emberbarát: *abrudbányai Nagy Balázs*, az Egyesült Kisegítő Takarékpénztár nyugalmazott tisztviselője, egyházi tanácsos, életének 78-ik évében folyó évi augusztus hó 24-én meghalt.

A Nagy Balázs halála nemcsak a tordai unitárius egyházközségnek, hanem egyetemes unitárius egyházunknak is gyásza. Nemcsak azért, mert benne egy izig-vérig unitárius embert veszítettünk el, akinek egész élete, minden gondolata összeforrott az egyházunk életével és küzdelmeivel, hanem azért is, mert tekintélyes vagyonának kizárólagos örökösévé az unitárius egyházat tette. Egyházunk jövő előhaladása, papi generációink minél alaposabb kiképzése és erkölcsi-szellemi nivójának emelése már évek óta foglalkoztatta a nemesszívű hagyakozót s megérlette benne a gondolatot, hogy vég-

rendeletében egyházunkat tegye örökösévé éppen a fenti cél előmozdítása érdekében.

Nagy Balázs e tetteivel, mely csendes, szerény egyszerűségét egyszerre kiemeli a hétköznapi emberek sorából s az elsők közé állítja, bevészte nevét az unitárius történelembe, példát adván az egyházért való aggódó szeretetre és áldozatkészségre minden idők unitáriusainak.

Legyen csendes nyugalma az áldott lelkü adakozónak.

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Hymen. Augusztus 9-én tartotta esküvőjét Bende Béla, IV. é. theologus afia Szöllösy Rózsikával Tordán. Egyházi megáldásban részesítette az ifju párt Csifó Salamon, teológiai dékán. Az Ur Istennek minden áldása legyen az ifju páron.

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig építeni, javítani, haladni, rendet csinálni, békitni, szeretni és gyűlölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanítót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hűséges hazafi, tiszta életű polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

.....

Irodalom.

Unitárius Naptár. Felkérjük a *Dávid Ferenc-egylet* kötelékébe tartozó tagozatokat, hogy tisztikaraikra nézve az esetleges változásokat szeptember 20-ig tudtukra adni szíveskedjenek. Reméljük, hogy ez évben már mindenik tagozat tisztikara bent fog foglaltatni a névsorban. Vásárjegyzékre, vagy általában a Naptárt érdeklő dologra nézve szíves helyreigazításokat, indítványokat stb. kérünk. Cim: Szent-Iványi Sándor, Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

.....

„Szívemet hozzád emelem”

*Női Imakönyv, szerkesztőségünkénél megrendelhető:
fehér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerűbb bőr-
sarokkal 100., 80. és 60 Leu.*

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz